

IDÉN IS FOLYTATÓDIK A PROSPERO PÁHOLY BESZÉLGEŐSOROZAT A KOLOZSVÁRI GYÖRKÖS MÁNYI ALBERT EMLÉKHÁZBAN

Hercz Péter operaénekes három korszaka

FOTÓ: NÁNÓ CSABA

Hercz Péter basszbariton volt a Prospero páholy beszélgetősorozat vendége január 16-án a kolozsvári Györkös Mányi Emlékházban. A házigazda Demény Péter író jóvoltából remek hangulatú, anekdotákkal és vetítéssel fűszerezett, ugyanakkor az opera kedvelői számára tanulságos beszélgetésnek lehettünk tanúi.

→NÁNÓ CSABA

Az operáról egyéb tévképzetek mellett széles körben elterjedt az is, hogy statikus, a szereplők csak állnak és dalolnak, a szöveg sokszor érthetetlen, a színpadon az idő nagy részében nem történik semmi. Egyszóval unalmas még nézni is. Pedig, aki látta valaha is Hercz Pétert fellépni, azt – az énekes kitűnő hang adottságai mellett – valószínűleg éppenséggel színészi játéka nyűgözte le. Számomra máig emlékezetes Puccini Sevillai borbélyában nyújtott kiemelkedő alkotása, amit sok évvel ezelőtt láttam a kolozsvári magyar operában. Bartolo szerepében fiatalon mutatkozott be, megjelenéséről a kolozsvári színpadon így írt az 1985-ben megjelent kritika: „Hercz Péter Bartolo doktorként tett tanúbizonyságot nem mindennapi tehetségéről. Mit eredményezett ez? Nos azt, amit talán kevesen vártak egy még pályája kezdetén álló, debütáló diáktól: felszabadult komédiázást. Lett is ebből a spontán, de mindvégig a jó ízlés keretei között megmaradó, szívből jövő és szívet-lelket gyönyörködtető komédiázásból olyan siker, amilyenhez hasonlót régen láttunk.” (Fehérvári László – Igazság). Később többször eljátszotta a tragikomikus doki alakját. Aztán láttam még néhány – nem kimondottan vidámnak nevezhető – alkotásban, és akkor döbbsentem rá: Hercz Péter, bár alkatalig talán a vígopera műfaja találma rá a legjobban, nem lehet beskatulyázni.

Színésznek is jó

Számos kiváló alakítás fényében Demény Péter számára is adódott a beszélgetést indító kérdés: hogyan épít fel egy szerepet Hercz Péter? A művész elmondta, számára a szövegkörnyezet és a zene ad ötleteket, a próbák alatt a figura több változata is megszülethet, aztán –

Hercz Péter kiváló humora és öniróniája is hozzájárult ahhoz, hogy józú beszélgetést folytasson Deménnyel

természetesen a rendezővel egyetértésben – megmard egynél. És ha már a rendezőket emlegette, Hercz elárulta, találkozott olyannal, aki az ő elképzeléseit teljesen átírta, mások képekkel maximálisan kihasználta azt, ami egy énekesben jó. Szerinte szükség van a kívülálló szemére – rendező, karmester –, aki helyes irányba tereli a művész elképzeléseit.

Nem véletlenül említettem, hogy Hercz Péter kiváló színészi adottságokkal rendelkezik. Beszélgetőtársa kérésére elárulta: már főiskolás korában is próbálta „hozni” a figurát, tehát a helyes éneklés mellett törekedett a minél jobb színészi munkára is. Egyébként a drámaíróként is ismert Demény és vendége egyetértettek: a színpad egyik legnagyobb kihívása az, hogy „az ember természetesen viselkedjen egy mesterséges helyzetben”. Hercz hozzátette, az operaénekes is olykor hajlamos „hiperteátrális” lenni, ami nem tesz jót az előadásnak.

A házigazda példaképeiről, mestereiről, barátságokról is

kérdezte a művészt. Hercz elárulta, kedveli és felnéz az olasz Tito Gobbi-ra, az 1950–70-es évek bariton sztárjára, aki mindent tudott a szakmáról. Ami pedig a mestereket illeti: diákként került a kolozsvári operához, és az ott talált közeget – énekesek, rendezők, karmesterek – tartja mestereinek, hiszen a nála idősebbektől csak tanulnivalója volt. Egyébként az a véleménye, hogy ezt is, mint bármilyen más mesterséget, „lopni” kell. Barátokat nem emelt ki név szerint – inkább elegánsan megkerülte a kérdést –, de azt bevallotta: Kürthy András rendező nélkül talán nem az lett volna, aki volt. „Olyan rendező, akivel azt is sikerült eljátszanom, amiről nem is gondoltam. A színészet arról szól, hogy az embert idomítják, és Kürthy a meglévő anyagból mindig a legjobbat hozta ki” – mondta Hercz.

Demény a vendége szerepeire is rákérdezett. A művész elárulta, teljes mértékben egyetért azzal a közhellyel, amelyet egyre többet emlegetnek a színészek. Vagyis kis szerep nem létezik, sőt éppen az a kihívás benne, hogy sokkal nehezebb egy ilyen felérni a csúcra, mint egy nagy formátumú főszereppel. Előfordult az is, hogy lemondott egy nagy szerepet – Hercz a Simon Boccanegrát említette –, mivel hangilag nem érezte magénak. „Szép szerep, de nem akartam kockáztatni. Végül az intrikus alakját kaptam meg a Verdi-operában, ezzel pedig új világ nyílt meg előttem” – emléke-

zett a művész. Kicsi szerep volt, de nagy teljesítményt kívánt meg, amibe nagyon beleélte magát.

Ha már szó esett szerepekről, zeneszerzőről, Hercz Péter elárul-

→Aki látta valaha is Hercz Pétert a színpadon, azt – az énekes kitűnő hang adottságai mellett – valószínűleg éppenséggel színészi játéka nyűgözte le.

ta: könnyebb elmondania azt, hogy pályáján mit nem szeretett játszani, mint felelgetni kedvenceit, amelyek mindig azok voltak, amiket éppen játszott. Ám a Hoffmann meséinek négyes (!) szerepével nehezen békélt meg. „Offenbach operájában egyedül kellett énekelnem két bariton és két basszbariton szerepet, amiért nem rajongtam” – mesélte Hercz.

Három „etap”

A kiváló énekes elárulta, hogy pályáját három korszakra – ahogy ő fogalmazott „etapra” – osztotta. Az elsőnek azt tekinti, amikor diákként a magyar opera társulatához került, játszhatott a Székelyfonóban. Ez annyira meghatározó volt számára, hogy 30 évig el sem hagyta a kolozsvári operát. Akkoriban 15 előadásban is énekelt havonta, amiből rengeteget lehetett tanulni. 1990-ben kezdődött pályájának második szakasza, amikor megnyíltak a

→Portré egy énekesről

*Ki volt e vérbő váradí,
e basszbariton dalia?
Albioni mély vágyai,
és Banquo, a halál fia,
és volt ő szomorú, öreg,
nevetséges Don Pasquale,
ki azzal fújja a követ,
akivel versenghet a lányért,
és volt a szörnyű Monteron,
ki megátkozta Rigolettót,
és noha még kardot se von,
tönkreteszi a szegény fickót -
ez mind Hercz volt, e büszke Péter,
kit nem hallatsz-láthatsz
elégyszer.*

→DEMÉNY PÉTER

határok, énekelhetett vendégként külföldön, Kürthy jóvoltából láthatta Pavarottit próbálni, vagy pedig Don Pasqualét énekelhetett Melis György és Gregor József mellett. A harmadik szakasz Hercz Péter életének a nyugdíjas kor, ami szerinte legalább olyan szép, mint az aktív évek. Ám az énekléssel sem hagyott fel: „vénségemre eljátszhattam a Csárdáskirálynő Miskáját, meghozza Krajován, románul és Kürthy rendezésében.”

A beszélgetés során többször is felmerült Kürthy András rendező neve, aki szintén részt vett – ezúttal a közönség soraiban – a beszélgetésen. Emlegetése nem véletlenül történt: mintegy 50-60 szerepe közül Hercz Péter nem kevesebb mint 18-at formált meg a színpadon a híres operarendező irányításával. Együttműködésük gyümölcse volt például Dulcamara nem éppen hétköznapi figurája Donizetti Szerelmi bájjal című operájából, a gonosz Paolo Albioni Verdi Simon Boccanegrájában, Zaccaria a Nabuccóban vagy a Don Pasquale főszerepe. Utóbbiról írta Morvay István kritikusk két évtizede a kolozsvári Szabadság napilap hasábjain: „az előadás szíve-lelke Hercz Péter a címszerepben, nem csoda, hogy számos operaház, ahol eddig bemutatkozott Don Pasqualéként, többször is felkérte vendégszereplésre. Olyan humortartalékokat dob Hercz Péter ebbe a szerepbe, amely mosolyt csal még annak az arcára, aki ezt az operát nagyon jól ismeri. Minden gesztusa, mozdulata telitalálat, már megjelenése, a rendetlen hálóing, a kicsüngő hőzentráger kicsalja a nézőből a nevetést. Kitűnő zenei megoldások közül emeljük ki a hadaró duett páratlan virtuozitását”.

Ezúttal is remek hangulatú, anekdotákkal és vetítéssel fűszerezett, ugyanakkor az opera kedvelői számára tanulságos beszélgetésnek lehettünk tanúi a Györkös-émlékházban. A szervezők azt is elárulták: tavasszal Demény Péter vendége a kolozsvári színház egykori művésznője, a jelenleg Budapesten élő Á. Toszó Ilona lesz.

→Hercz Péter basszbariton

Nagyváradon született 1954. február 6-án. Tanulmányait a kolozsvári Gheorghe Dima Zeneakadémián végezte 1986-ban. 1981-től a Kolozsvári Állami Magyar Opera magánéneke volt. Sikeres szerepet az Amerikai Egyesült Államokban, Olaszországban, Hollandiában, Belgiumban, Németországban, Ausztriában, Svájcban, Spanyolországban és Budapesten. 2007-től Budapesten él.